

STATUTÁRNÍ MĚSTO LIBEREC

6. zasedání zastupitelstva města dne: 23. 6. 2016

Bod pořadu jednání:

Plnění usnesení ZM č. 122/09 z 25. června 2009

Stručný obsah: V předkládaném materiálu je popsána situace vzniklá z důvodu nesplnění části usnesení zastupitelstva města č. 122/09 dne 25. 6. 2009, týkajícího se upuštění od vymáhání pohledávek vzniklých před 31. 12. 2005 a prominutí příslušenství těchto pohledávek a jejich účetní odpis v celkové částce 31.402.448 Kč (oblast nájemní bydlení). Odbor školství a sociálních věcí v návaznosti na usnesení rady města č. 209/2016 ze dne 22.3.2016 provedl další šetření, jednal s právním zástupcem města a současně nechal zpracovat nezávislé odborné právní stanovisko k dané situaci. Předkládaný materiál shrnuje vývoj situace a dle požadavku RM a v návaznosti na výstupy právních posudků předkládá orgánům města návrh na řešení vzniklé situace včetně doporučeného postupu.

Zpracovala: Mgr. Ivana Vodolanová, právnická odbor školství a sociálních věcí

odbor, oddělení: školství a sociálních věcí

telefon: 485 243 378

Schválil: vedoucí oddělení

vedoucí odboru Mgr. Pavel Kalous

Projednáno: v RM dne 14.6.2016

Poznámka:

Předkládá: *p. Tibor Batthyány, v.r.*
primátor statutárního města Liberec
PhDr. Ivan Langr, v. r. náměstek primátora

Návrh usnesení

Zastupitelstvo města po projednání

z r u š u j e

usnesení zastupitelstva města č. 122/09 ze dne 25.6.2009,

s c h v a l u j e

1. prominutí pohledávek vyšších než 20 tis. Kč z důvodů úmrtí dlužníků či nevymahatelnosti a jejich účetní odpis specifikovaných v příloze č. 2 v celkové částce 1.287.517 Kč,
2. upuštění od vymáhání pohledávek včetně příslušenství vzniklých před 31.12.2005 specifikovaných v příloze č. 3, u nichž nebylo započato s vymáháním do dne přijetí tohoto usnesení, a jejich účetní odpis,
3. pokračování ve vymáhání pohledávek včetně příslušenství uvedených v příloze č. 3, u nichž bylo do dne přijetí tohoto usnesení započato s vymáháním a toto nebylo skončeno s tím, že při posuzování a vyřizování případných žádostí o prominutí příslušenství takových pohledávek bude postupováno v souladu s Pravidly pro posuzování žádostí o prominutí úroků a poplatků z prodlení vzniklých z pohledávek z užívání bytů a nebytových prostor v domech s byty ve vlastnictví statutárního města Liberec, schválených usnesením ZM č. 86/2015 ze dne 26.3.2015,

a u k l á d á

PhDr. Ivanu Langrovi, náměstkovi primátora zajistit, aby bylo postupováno v souladu s usnesením zastupitelstva města.

T: neprodleně

Důvodová zpráva

Stručný obsah: V předkládaném materiálu je popsána situace vzniklá z důvodu nesplnění části usnesení zastupitelstva města č. 122/09 dne 25. 6. 2009, týkajícího se upuštění od vymáhání pohledávek vzniklých před 31. 12. 2005 a prominutí příslušenství těchto pohledávek a jejich účetní odpis v celkové částce 31.402.448 Kč (oblast nájemní bydlení). Odbor školství a sociálních věcí v návaznosti na usnesení rady města č. 209/2016 ze dne 22.3.2016 provedl další šetření, jednal s právním zástupcem města a současně nechal zpracovat nezávislé odborné právní stanovisko k dané situaci. Předkládaný materiál shrnuje vývoj situace a dle požadavku RM a v návaznosti na výstupy právních posudků předkládá orgánům města návrh na řešení vzniklé situace včetně doporučeného postupu.

1. Usnesení ZM č. 122/09

Dne 12. října 2015 obdrželo SML žádost o prominutí poplatků z prodlení, které jsou vymáhány společně s jistinou dluhu v exekučním řízení vedeném SML (zastoupeném JUDr. Alexandrem Šoljakem). Při posuzování žádosti dle platných „Pravidel pro posuzování žádostí o prominutí úroků a poplatků z prodlení vzniklých z pohledávek z užívání bytů a nebytových prostor v domech s byty ve vlastnictví statutárního města Liberec“ (viz příloha č. 2), zjistily pracovnice oddělení humanitního, že o prominutí příslušenství v minulosti již rozhodlo zastupitelstvo města, a to usnesením č. 122/2009 ze dne 25.6.2009. Uvedeným usnesením tehdejší ZM rozhodlo o upuštění od vymáhání *pohledávek vzniklých před 31.12.2005 specifikovaných v příloze č. 2 důvodové zprávy a o prominutí příslušenství pohledávek a jejich účetní odpis v celkové částce 31.402.448 Kč“ a uložilo tehdejší vedoucí příslušného odboru informovat JUDr. Šoljaka, tehdejšího právního zástupce SML ve věcech vymáhání pohledávek z titulu nájmu městských bytů, o upuštění od vymáhání pohledávek vzniklých před 31.12.2005 a prominutí příslušenství těchto pohledávek.*

Pod usnesením ZM byly zahrnuty jednak pohledávky, které v té době ještě nebyly vymáhány, zároveň však též pohledávky, pro něž v době přijetí usnesení ZM bylo vedeno soudní či již exekuční řízení a dlužné částky byly vymáhány, a to prostřednictvím právního zástupce SML JUDr. Šoljaka.

2. Historie situace

Následně dne 8.1.2016 byla SML doručena další žádost o prominutí příslušenství dluhu vzniklého z titulu nájmu městského bytu. Po zkušenostech z minulého případu bylo první zkoumáno, zda již v minulosti také nedošlo k prominutí poplatků z prodlení stejným usnesením. I v tomto případě se ukázalo, že v minulosti měla být tato exekuce zastavena.

V souvislosti s uvedenými žádostmi odbor prověřoval, zda se jedná o ojedinělé případy, nebo se týká více pohledávek, které jsou SML v současnosti vymáhány a byly zahrnuty cit. usnesením ZM. **Bylo zjištěno, že exekuční řízení na pohledávky specifikované v příloze č. 2 cit. usnesení ZM nebyla zastavena, běží dál a jistiny i příslušenství jsou nadále vymáhány.**

Dne 18. ledna 2016 informoval o vzniklé situaci poradu vedení náměstek primátora PhDr. Mgr. Ivan Langr a dne 22.3.2016 byla o situaci a podniknutých krocích informována rada města, která svým usnesením uložila odboru školství a sociálních věcí zjistit, které z vymáhaných pohledávek města věcně příslušejí odboru školství a sociálních věcí, oddělení

humanitnímu, a to z titulu nájmu bytů, a předložit radě města návrh na řešení vzniklé situace včetně doporučeného postupu.

Odbor školství a sociálních věcí následně nechal zpracovat přehled exekučních řízení vedených pro pohledávky „pokryté“ cit. usnesením. Na základě podkladů od exekutora, který předmětné pohledávky vymáhá, je v současné době vedeno asi **180 exekučních řízení pro pohledávky, ohledně nichž zastupitelstvo města usnesením č. 122/2009 schválilo upuštění od vymáhání a jejich účetní odpis a současně schválilo prominutí příslušenství těchto pohledávek**. Z uvedených 180 případů exekuce je 52 již ve fázi vymáhání příslušenství jistin (exekutor nejprve vymáhá jistiny a následně příslušenství), kdy vymožená částka činí cca 1 346 498 Kč. Částka vymáhaná na jistinách v těchto 180 exekučních případech je odhadována na 15-16 mil. Kč. Jedná se o odhadované částky, neboť u části případů není jistota, zda patří odboru SK. Navíc některé exekuční věci jsou vedeny u jiných exekutorských úřadů (např. z důvodu změny trvalého pobytu dlužníka).

V první fázi po zjištění, že cit. usnesení nebylo plněno a vymáhání pohledávek nebylo zastaveno, odbor zastavil vymáhání prvních dvou žádostí o prominutí příslušenství, a to z obavy z bezdůvodného obohacení na straně SML, kdy prominutí příslušenství má za následek samotný zánik právního nároku a případné získání příslušenství v exekuci by zakládalo bezdůvodné obohacení na straně SML, který by muselo vydat, a to včetně příp. úroků z prodlení.

Následně při dalším prověřování a posuzování kauzy však odbor došel ke zjištění, že mezi SML a dlužníky uvedenými v příloze č. 2 cit. usnesení ZM nikdy nebyly uzavřeny písemné dohody o prominutí dluhu, resp. příslušenství, jak vyžadoval § 574 OZ v tehdejší znění. V důsledku toho tak nikdy k prominutí příslušenství nedošlo a tudíž ani nemohlo dojít k bezdůvodnému obohacení na straně města. To následně potvrdilo vyjádření právního zástupce SML JUDr. Šoljaka i právní stanovisko KVB, které uvádí: „K prominutí dluhu tedy nemohlo dojít jinak než uzavřením písemné dohody, podepsané oběma smluvními stranami či jejich zástupci. Bez uzavření takové dohody vůbec nebylo možné uvažovat o tom, že k zániku dluhu jeho prominutím (před 1.1.2014) došlo.“ Nicméně obě právní stanoviska současně potvrdila, že zastavení uvedených dvou exekucí bylo částečným plněním dosud platného usnesení ZM č. 122/09 a s ohledem na doručení písemné žádosti dlužníka o prominutí a následné potvrzení prominutí a zastavení exekuce odborem co do příslušenství právě na základě uvedeného usnesení ZM bylo právně v pořádku.

Vzhledem ke značné právní nejistotě a složitosti případu nechal odbor školství a sociálních věcí zpracovat nezávislé odborné právní stanovisko pardubické advokátní kanceláře KVB. Uvedenou AK odbor oslovil s ohledem na její zkušenosti a specializaci na veřejné právo se zaměřením na poskytování právního poradenství a služeb mj. právě územním samosprávným celkům. Současně v rámci jednání s právním zástupcem SML ve věcech nájmu městských bytů zpracoval též JUDr. Alexandr Šoljak stanovisko k předmětné kauze. Oba právní posudky přikládáme jako přílohu k materiálu.

3. Závěry odborných právních stanovisek

Z odborného právního stanoviska KVB advokátní kancelář s.r.o. k předmětné situaci ohledně usnesení ZM č. 122/09 vyplývají následující závěry:

- Usnesení ZM č. 122/09 je v souladu se zákonem a je platné, a to s ohledem na posouzení důvodů, pro něž bylo přijato, neboť v celkovém kontextu povinnosti města nakládat se svým majetkem účelně a hospodárně přijaté usnesení této povinnosti výslovně neodporuje (byť s výhradou určitých pochybností v případě upuštění od vymáhání a prominutí příslušenství pohledávek za právníckými osobami). Na jeho základě lze

dluhy promíjet a navrhopvat zastavení exekučních řízení, **avšak s ohledem na časový aspekt a povinnost obce nakládat se svým majetkem účelně a hospodárně, je na nejvyšší žádoucí a účelně přezkoumat opětovně důvody pro prominutí pohledávek, resp. upuštění od jejich vymáhání, a to z pohledu, zda v mezidobí od přijetí usnesení nedošlo ke změně situace či zda nenastaly nové okolnosti na straně dlužníků, které by mohly vést k jinému závěru o ne/dobytnosti pohledávek.**

- Usnesení ZM č. 122/09 samo o sobě nevedlo k prominutí dluhů, resp. jejich příslušenství, neboť nedošlo k uzavření písemných dohod o prominutí dluhu, jak vyžadovala tehdejší platná právní úprava obsažená v § 574 občanského zákoníku.
- Od 1.1.2014 naproti tomu mohlo k platnému prominutí dluhu dojít i jednostranným prohlášením či oznámením města adresovaným a doručeným dlužníku (k takovému prominutí došlo právě v uvedených dvou případech městu doručených písemných žádostí dlužníků o prominutí příslušenství dluhu).
- Jako nejvhodnější řešení se jeví projednat předmětnou záležitost a usnesení ZM č. 122/09 zastupitelstvem města. Pokud by ZM nepřijalo nové usnesení ohledně řešení předmětné situace, mělo by být postupováno v souladu s aktuálně platným usnesením ZM č. 122/09 s tím, že by se měla opětovně přezkoumat situace na straně dlužníků a bude-li vzhledem k jejich majetkové a sociální situaci nevyimadatelnost dluhu potvrzena, je možné přistoupit k prominutí dluhů v souladu s platnou legislativou. V případech, kde dluh je vymáhán a dlužník jej postupně splácí, bude nezbytné co do příslušné pohledávky usnesení ZM č. 122/09 změnit.
- Též JUDr. Alexandr Šoljak ve svém stanovisku k situaci doporučuje opětovně posoudit situaci dlužníků a jsou-li zde stále dány okolnosti pro prominutí, dluh prominout formou schválení dohody o prominutí dluhu v ZM. Přitom je ve shodě se stanoviskem KVB, že k prominutí dluhu by mělo dojít zásadně na žádost dlužníka.

4. Návrh dalšího postupu

Vzhledem k výše uvedeným závěrům a doporučením odborných právních stanovisek odbor školství a sociálních věcí navrhuje, aby zastupitelstvo města schválilo následující postup:

Zastupitelstvo města zruší usnesení ZM č. 122/2009 ze dne 25.6.2009 a současně přijme nové následující usnesení:

Zastupitelstvo města

schvaluje

1. prominutí pohledávek vyšších než 20 tis. Kč z důvodů úmrtí dlužníků či nevyimadatelnosti a jejich účetní odpis specifikovaných v příloze č. 2 v celkové částce 1.287.517 Kč,
2. upuštění od vymáhání pohledávek včetně příslušenství vzniklých před 31.12.2005 specifikovaných v příloze č. 3, u nichž nebylo započato s vymáháním do dne přijetí tohoto usnesení, a jejich účetní odpis,
3. pokračování ve vymáhání pohledávek včetně příslušenství uvedených v příloze č. 3, u nichž bylo do dne přijetí tohoto usnesení započato s vymáháním a toto nebylo skončeno s tím, že při posuzování a vyřizování případných žádostí o prominutí příslušenství

takových pohledávek bude postupováno v souladu s Pravidly pro posuzování žádostí o prominutí úroků a poplatků z prodlení vzniklých z pohledávek z užívání bytů a nebytových prostor v domech s byty ve vlastnictví statutárního města Liberec, schválených usnesením ZM č. 86/2015 ze dne 26.3.2015,

a ukládá

PhDr. Ivanu Langrovi, náměstkovi primátora zajistit, aby bylo postupováno v souladu s usnesením zastupitelstva města.

Důvodem pro 1. bod schvalovací části navrhovaného nového usnesení ZM je skutečnost, že pokud u těchto pohledávek vzniklých do 31.12.2005 nebylo v důsledku usnesení ZM č. 122/2009 započato s vymáháním, pohledávky jsou k dnešnímu dni promlčené, popř. zcela zanikly. V tomto rozsahu je tedy usnesení ZM č. 122/2009 naplněno a konzumováno.

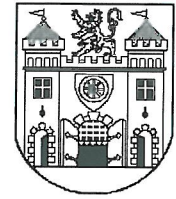
V případě, že by zastupitelstvo města nové usnesení nepřijalo, zůstalo by usnesení č. 122/2009 i nadále v platnosti, MML je stále vázán tehdejší vůlí zastupitelstva a je povinen postupovat v souladu s cit. usnesením, tedy měla by se opětovně přezkoumat situace na straně dlužníků a bude-li vzhledem k jejich majetkové a sociální situaci nevyhnutelnost dluhu potvrzena, je možné přistoupit k prominutí dluhů v souladu s platnou legislativou. V případech, kde dluh je vymáhán a dlužník jej postupně splácí, bude nezbytné co do každé takové pohledávky usnesení ZM č. 122/09 změnit. Za takové situace se jeví navrhované řešení úspornější, kdy se současně nastaví jednotná pravidla vůči všem dotčeným dlužníkům a jejich pohledávkám. Zároveň se tím řešení uvedené situace dostává do souladu a režimu aktuálně platných Pravidel pro posuzování žádostí o prominutí úroků a poplatků z prodlení vzniklých z pohledávek z užívání bytů a nebytových prostor v domech s byty ve vlastnictví statutárního města Liberec

Přílohy:

1. Usnesení ZM č. 122/2009 ze dne 25.6.2009 včetně důvodové zprávy
2. Seznam nevymahatelných pohledávek vč. pohledávek za zemřelými nad 20 tis. Kč – příloha č. 1 důvodové zprávy k usnesení ZM č. 122/2009 (elektronicky).
3. Seznam pohledávek vzniklých před 31.12.2005 – příloha č. 2 důvodové zprávy k usnesení ZM č. 122/2009 (elektronicky).
4. Stanovisko KVB advokátní kancelář s.r.o. k prominutí dluhů a upuštění od vymáhání dluhů městem ze dne 30.5.2016
5. Stanovisko JUDr. Alexandra Šoljaka ze dne 23.5.2016

U S N E S E N Í
Z 6. ZASEDÁNÍ ZASTUPITELSTVA
MĚSTA LIBEREC,
KONANÉHO DNE 25. 6. 2009

USNESENÍ Č. 122/09

Upuštění od vymáhání pohledávek a účetní odpis pohledávek vč. příslušenství

Zastupitelstvo města po projednání

s c h v a l u j e

- 1) prominutí pohledávek vyšších než 20 tis Kč z důvodů úmrtí dlužníků či nevymahatelnosti a jejich účetní odpis dle seznamu v příloze důvodové zprávy č. 1 v celkové částce 1.287.517,-Kč
- 2) upuštění od vymáhání pohledávek vzniklých před 31. 12. 2005 specifikovaných v příloze důvodové zprávy č. 2 a prominutí příslušenství pohledávek a jejich účetní odpis v celkové částce 31.402.448 Kč

a u k l á d á

Petře Svatoňové, vedoucí odboru sociálních a zdravotních služeb,

informovat JUDr. Alexandra Šoljaka:

- a) o prominutí pohledávek nad 20.000,-Kč
- b) o upuštění od vymáhání pohledávek vzniklých před 31. 12. 2005 a prominutí příslušenství těchto pohledávek

T: ihned

STATUTÁRNÍ MĚSTO LIBEREC

Odbor sociálních a zdravotních služeb

12. zasedání rady města dne: 16. 6. 2009

Bod pořadu jednání:

Věc: Upuštění od vymáhání pohledávek a účetní odpis pohledávek vč. příslušenství

Důvod předložení: mimořádný

Zpracoval: JUDr. Tomáš Malý, právník odboru sociálních a zdravotních služeb

Projednáno: s paní Naděždou Jozífkovou, náměstkyní primátora

Předkládá: Petra Svatoňová, vedoucí odboru sociálních a zdravotních služeb

K projednání v radě přizván:

Předpokládaná doba projednání: 5 min.

Počet výtisků:

Návrh usnesení

Rada města po projednání

s c h v a l u j e

prominutí pohledávek do 20 tisíc Kč z důvodu úmrtí dlužníků či nevymahatelnosti a jejich účetní odpis dle seznamu v příloze č.1 důvodové zprávy v celkové částce **280.356,-Kč**

s o u h l a s í

1) s prominutím pohledávek vyšších než 20 tisíc Kč z důvodů úmrtí dlužníků či nevymahatelnosti a s jejich účetním odpisem dle seznamu v příloze důvodové zprávy č. 2 v celkové částce **1.287.517,-Kč**

2) s upuštěním od vymáhání pohledávek vzniklých před 31.12.2005 specifikovaných v příloze důvodové zprávy č. 3 a s prominutím příslušenství pohledávek a jejich účetním odpisem v celkové částce **31.446.403 Kč**

a u k l á d á

Petře Svatoňové, vedoucí odboru sociálních a zdravotních služeb

informovat JUDr. Alexandra Šoljaka o odpisu pohledávek do 20.000,-Kč

T: ihned

Naděždě Jozífkové, náměstkyni primátora,

1) předložit zastupitelstvu města návrh na prominutí pohledávek vyšších než 20 tisíc Kč z důvodů úmrtí dlužníků či nevymahatelnosti a jejich účetní odpis v celkové částce **1.287.517,-Kč**

T: 25.6.2009

2) předložit zastupitelstvu města návrh na upuštění od vymáhání pohledávek vzniklých před 31.12.2005 specifikovaných v příloze důvodové zprávy č. 3, prominutí příslušenství těchto pohledávek a jejich účetní odpis v celkové částce **31.446.403 Kč**

T: 25.6.2009

D ů v o d o v á z p r á v a

1) prominutí pohledávek včetně příslušenství z důvodu úmrtí dlužníků či nevymahatelnosti a jejich účetní odpis

Na základě podkladů JUDr. Alexandra Šoljaka, který byl vypracován z důvodů nevymahatelnosti dlužných částek, předkládáme seznam pohledávek určených k odpisu z důvodu úmrtí dlužníků či nevymahatelnosti.

Pohledávky za zemřelými jsou pohledávkami za osobami, které zanechaly majetek nepatrné hodnoty, či nezanechaly majetek žádný. Dědická řízení byla ukončena pravomocnými usneseními soudu, nebyli ustanoveni dědici, kteří by z titulu nabytého dědictví ručili za závazky zůstavitelů (zemřelých) do výše nabytého dědictví. Pohledávky v dědictví jsou absolutně nevymahatelné. Ostatní pohledávky jsou nevymahatelné z důvodů důkazní nouze (nedostatku listinných důkazů pro soudní řízení) a dále i z důvodu nedostatku postižitelného nemovitého, movitého i nehmotného majetku na straně dlužníků, vč. jejich nedostatečné výše příjmu, exekučně nepostižitelné.

a) seznam nevymahatelné pohledávky vč. pohledávek za zemřelými do 20 tis. Kč	280.356,-Kč
b) seznam nevymahatelné pohledávky vč. pohledávek za zemřelými nad 20 tis. Kč	1.287.517,-Kč
	celkem 1.567.873,-,-Kč

Protože tyto pohledávky jsou právně nevymahatelné, odbor sociálních a zdravotních služeb doporučuje radě města *schválit* prominutí pohledávek nepřevyšujících částku 20.000,-Kč a jejich účetní odpis. Vyšší částky budou předloženy ke schválení zastupitelstvu města.

2) upuštění od vymáhání pohledávek vzniklých před 31. 12. 2005, prominutí příslušenství těchto pohledávek a jejich účetní odpis v celkové částce 31.446.403 Kč

Závazky vyplývající z nájemních smluv, jak prostorů nebytových, tak bytových, které nebyly uhrazeny nájemníky ani v řádném termínu, ani po lhůtě splatnosti, jsou vymáhány Statutárním městem Liberec, v současné době při zastoupení advokátem JUDr. Alexandrem Šoljakiem.

Vzhledem k nedostatečnosti dokumentace nájemních vztahů z let devadesátých a počátečních let tohoto století, se SML jako žalobce ocitá v řízení před soudem v důkazní nouzi, tedy v situaci, že není v jeho možnostech řadu nároků prokázat. Ve většině sporů pak není město úspěšné. Tento stav vznikl v době, kdy správu bytového nebytového fondu vykonávaly jednotlivé správcovské firmy, které sice užívaly jednotný program DES, avšak kvalita jejich práce byla výrazně rozdílná, úroveň dokumentace jednotlivých případů je rozdílná, sumárně však velmi úzká a v souborech listinné dokumentace ve většině případů schází klíčové doku-

menty a doklady o doručení jednotlivých dokumentů, např. evidenčních listů, listinných oznámení o využití práva jednostranného zvýšení nájemného apod.

V případech, kdy výsledkem řízení je pravomocný rozsudek, jímž je stanovena dlužníku povinnost uhradit předmětný dluh Statutárnímu městu Liberec, je převážně většině případů nutno předat věc k exekuci, neboť povinní (dlužníci) neplní dobrovolně svou úhradovou povinnost.

Úspěšnost, resp. výtěžnost prováděných exekucí je nízká, neboť většina dlužníků nájemného se rekrutuje ze skupiny nízkopříjmového obyvatelstva a skupiny sociálně méně přizpůsobivých obyvatel bez pravidelného příjmu a postižitelného majetku. Rovněž doba, která uplyne od podání žaloby k vymožení prvních částek je neúměrně dlouhá. Účetnictví SML je tak zatíženo velkým množstvím a objemem pohledávek, jejichž vymožení není reálné. Řada z těchto pohledávek je pak přihlašována v dědických řízeních, kde jsou sice projednány, avšak dědictví je předloženo.

Tato situace přináší SML náklady administrativní, náklady soudních poplatků, náklady právního zastoupení, náklady spojené s vedením výkonu rozhodnutí, resp. náklady exekuce, které v průměru činí cca 5 tisíc korun za každý jednotlivý případ. ovlivňuje účetní bilanci města. Část pohledávek byla již přezkoumána v roce 2007, kdy odpis pohledávek byl schválen usnesením zastupitelstva SML č. 109/07 z 28.6.2007.

Proto je navrženo upuštění od vymáhání pohledávek nájemného a úhrad za služby spojené s užíváním bytů a nebytových prostor, pokud tyto pohledávky vznikly do 31. 12. 2005 včetně. Doba tří a půl roku je dostačena k tomu, aby bylo prokázáno, zda pohledávku vymoci lze, či nikoliv. Upuštění od vymáhání pohledávky však nebrání tomu, aby dlužník v budoucnu kdykoliv plnil.

Odbor sociálních a zdravotních služeb doporučuje vzhledem k výše uvedeným skutečnostem schválit upuštění od vymáhání pohledávek vzniklých před 31. 12. 2005, prominutí příslušenství těchto pohledávek a provedení jejich účetního odpisu.

Přílohy:

- č.1: seznam nevymahatelné pohledávky vč.pohledávek za zemřelými do 20 tis. Kč
- č.2: seznam nevymahatelné pohledávky vč.pohledávek za zemřelými nad 20 tis. Kč
- č.3: pohledávky vzniklé před 31.12.2005

STATUTÁRNÍ MĚSTO LIBEREC

5. zasedání zastupitelstva města dne: 25. 6. 2009

Bod pořadu jednání:

Věc: Upuštění od vymáhání pohledávek a účetní odpis pohledávek vč. příslušenství

Zpracoval: JUDr. Tomáš Malý, právník odboru sociálních a zdravotních služeb

odbor, oddělení: odbor sociálních a zdravotních služeb, oddělení sociálních a zdravotních věcí

telefon: 48 524 4963

Schválil: vedoucí oddělení

vedoucí odboru Petra Svatoňová, vedoucí odboru sociálních a zdravotních služeb

Projednáno: v RM 16. 6. 2009

Poznámka:

Předkládá:

Ing. Jiří Kittner, v. r.
primátor města

Naděžda Jozífková, náměstkyně primátora

Návrh usnesení

Zastupitelstvo města po projednání

s c h v a l u j e

1) prominutí pohledávek vyšších než 20 tis Kč z důvodů úmrtí dlužníků či nevymahatelnosti a jejich účetní odpis dle seznamu v příloze důvodové zprávy č. 1 v celkové částce **1.287.517,-Kč**

2) upuštění od vymáhání pohledávek vzniklých před 31.12.2005 specifikovaných v příloze důvodové zprávy č. 2 a prominutí příslušenství pohledávek a jejich účetním odpisem v celkové částce **31.446.479.403 Kč**

a u k l á d á

Petře Svatoňové, vedoucí odboru sociálních a zdravotních služeb

informovat JUDr. Alexandra Šoljaka :

a) o prominutí pohledávek nad 20.000,-Kč

b) o upuštění od vymáhání pohledávek vzniklých před 31.12.2005 a prominutí příslušenství těchto pohledávek

T: ihned

STANOVISKO K PROMINUTÍ DLUHŮ A UPUŠTĚNÍ OD VYMÁHÁNÍ DLUHŮ MĚSTEM

Statutární město Liberec, které je základním územním samosprávným celkem ve smyslu čl. 99 Ústavy ČR, si prostřednictvím Mgr. Pavla Kalouse, vedoucího odboru školství a sociálních věcí Magistrátu města Liberec, vyžádalo právní stanovisko k problematice prominutí příslušnosti pohledávek a ustoupení od vymáhání pohledávek Statutárním městem Liberec, za situace v žádosti o právní stanovisko a jeho přílohách popsané, včetně zodpovězení konkrétních otázek a doporučení dalšího postupu.

I. Posouzení situace z hlediska zákona o obcích

Povinnosti města a východiska k prominutí či nevymáhání dluhů

Obec je veřejnoprávní korporace, která má vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu. Právě z tohoto specifického postavení obce jako subjektu veřejného práva vyplývají určité zvláštní povinnosti, které musí být při hospodaření a nakládání s obecním majetkem dodržovány. V tomto ohledu je nutné především zmínit poslání obce pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, stanovuje základní pravidla řádného hospodaření s majetkem obce zejména v ustanovení § 38 odst. 1, 2, 6 a 7.

Podle ustanovení § 38 odst. 1 musí být majetek obce využíván účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákona vymezené působnosti. Obec je podle tohoto ustanovení též povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku. Svoji povahou a významem se jedná o klíčové povinnosti, které mají povahu obecných zásad hospodaření s jakýmkoliv obecním majetkem.

Ustanovení § 38 odst. 2 dále stanovuje povinnost chránit majetek obce před zničením, poškozením, odcizením nebo zneužitím a ustanovení § 38 odst. 6 stanovuje obci povinnost chránit její majetek před neoprávněnými zásahy a včas uplatňovat právo na náhradu škody

a právo na vydání bezdůvodného obohacení. Další ustanovení § 38 odst. 7 zakládá obci povinnost trvale sledovat, zda její dlužníci včas a řádně plní své závazky, a zabezpečit, aby nedošlo k promlčení nebo zániku z nich vyplývajících práv.

Zatímco v případě ustanovení § 38 odst. 1 jde o povinnost ryze subjektivní, která klade vysoké nároky na hodnocení, zda konkrétním jednáním dojde k zachování či rozvoji majetku, nebo k určité ospravedlnitelné ztrátě (vyvážené např. uspokojením jiných potřeb občanů obce či veřejným zájmem), tak ostatní povinnosti obce spočívají zpravidla v aktivním vystupování obce.

Navzdory výše uvedeným povinnostem obce podle zákona o obcích platí, že jednání v souladu s péčí řádného hospodáře není pouze takové, které je ekonomicky nejvýhodnější, nýbrž neméně důležitým kritériem je zákonem předvídané plnění úkolů obce a dosahování jejich zájmů, přičemž **i jednání méně ekonomicky výhodné může být tímto cílem obhajitelné**. Je ovšem otázkou, zda tato teoretická východiska je možné aplikovat i v případě prominutí dluhu, příp. upuštění pro vymáhání pohledávek.

K již uvedenému je nutné dále podpůrně dodat, že s nabytím účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, došlo k výslovnému zavedení obecné povinnosti každého člena voleného orgánu jednat s péčí řádného hospodáře. Ustanovení § 159 odst. 1 občanského zákoníku lze tedy též aplikovat i v podmínkách obce, neboť podle něj: *„Kdo přijme funkci člena voleného orgánu, zavazuje se, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí. Má se za to, že jedná nedbale, kdo není této péče řádného hospodáře schopen, ač to musel zjistit při přijetí funkce nebo při jejím výkonu, a nevyvodí z toho pro sebe důsledky.“* Jinými slovy členové zastupitelstva jsou povinni jednat hospodárně též v obecné rovině podle občanského zákoníku.

Prominutí, upuštění od vymáhání nebo nevymáhání dluhu

Odborná literatura k problematice prominutí dluhu ze strany obce obecně staví spíše rezervovaně. *„Písemně dohodnout zánik části nebo celého dluhu vůči obci (kraji) by mělo být možné jen na žádost dlužníka, který je fyzickou osobou, a u něhož to odůvodňují jeho tíživé sociální poměry. Z toho plyne, že by mělo jít o zcela výjimečné naložení s pohledávkou obce (kraje), které by se mohlo týkat zásadně jen fyzické osoby (lhostejno ovšem, zda fyzické osoby podnikající podle zvláštních předpisů či fyzické osoby nepodnikatele). V podmínkách obcí (krajů) lze pak prakticky vyloučit možnost prominutí dluhu jednostranným jednáním obce...“* [HAVLAN, Petr; JANEČEK, Jan et al. *Majetek územních samosprávných celků v teorii a praxi*. 2. aktualizované a podstatně doplněné vydání. Praha: Leges, 2014, s. 259.].

Znamená to, že prominutí dluhu musí být vzhledem k obecné povinnosti řádného hospodáře vyváženo jiným, pro obec vzhledem k jejímu poslání důležitým zájmem. V tomto ohledu je kladena na členy zastupitelstva značná odpovědnost, protože pokud by prominutí dluhu nebylo v širokém slova smyslu hospodárné, mohla by připadat v úvahu civilní, ale i trestněprávní odpovědnost těch členů zastupitelstva, kteří prominutí dluhu schválili.

Obdobné platí též i v případě, kdy příslušný orgán rozhodne o upuštění od vymáhání dluhu nebo v případě nečinnosti nebo za situace, kdy se zastupitelstvo obce rozhodne dluh „jen“ (aktivně) nevymáhat. V takovém případě dochází k porušení povinnosti podle ustanovení § 38 odst. 7 zákona obcí, podle kterého je obec povinna trvale sledovat, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky, a zabezpečit, aby nedošlo k promlčení nebo zániku z nich vyplývajících práv, a obci vzniká škoda (resp. je porušena zákonná povinnost uložená obecním zřízením a občanským zákoníkem).

Konkrétní východiska k upuštění od vymáhání nebo nevymáhání dluhu

S ohledem na výše uvedená obecná teoretická východiska je tedy otázkou, zda je prominutí, upuštění od vymáhání dluhu či nevymáhání dluhu ze strany města Liberec možné a v souladu se zákonem. Je pravdou, že teoreticky může být nanejvýš sporné, zda s ohledem na zájmy a poslání města jsou taková jednání odůvodnitelná i jinými než finančními zájmy města, protože striktně z finančního hlediska není pochyb o tom, že na uhrazení, a tudíž vymáhání dluhu je ve většině případů třeba důsledně trvat.

V případě úvahy o prominutí, upuštění od vymáhání dluhu či nevymáhání dluhu je v závislosti na skutečném stavu samozřejmě možné poukazovat na tzv. sociální aspekt. Jakékoliv jednání, které má za následek reálné nevymáhání dluhu fyzické osoby, by mělo být učiněno zpravidla primárně na žádost takového dlužníka, u něhož to odůvodňují jeho tíživé sociální poměry. Avšak i v takovém případě by se povahově mělo jednat o výjimečné řešení, které se použije jen v případech, kdy jsou tíživé sociální poměry dlužníka prokazatelně zjištěny (a tato skutečnost je důkladně prověřena a osvědčena); nesmí být ztráceno ze zřetele, že s účinností zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, je ve většině případů tíživá sociální situace způsobená zadlužením de iure (!) jen přechodnou záležitostí (viz institut oddlužení).

S ohledem na povinnost využívat majetek města účelně a hospodárně je relevantní zvažovat, zda je reálné, že dané dlužné částky budou (resp. pravděpodobně mohou být) ze strany města efektivně vymoženy, tj. zda vzhledem k výši dlužných částek je vynaložení prostředků na jejich vymožení v celkovém kontextu právě účelné a hospodárné. Jako konkrétní případ si lze představit situace, kdy pohledávka je neprůkazná (nelze prokázat, že pohledávka trvá; nelze prokázat výši pohledávky apod.), dlužník je bez příjmu a nevlastní žádný majetek apod. Uvedené by však nebylo úplné, kdyby nezaznělo, že je nutné rozlišovat pravděpodobnost vymožení pohledávky vyhodnocenou z důvodů důkazní situace na straně města, a situací dlužníka. Jak bylo zmíněno, jeho situace může být přechodná nejen z výše uvedeného důvodu, ale též díky jeho širším sociálním vazbám či náhodě (kupř. možnost získání majetku v rámci dědictví, odkazu, darem nebo výhrou; opomenut by neměl být ani v budoucnu získaný výdělek, nebo pravidelné dávky důchodového zabezpečení, které mohou finanční situaci dlužníka výrazně zlepšit). Z naznačených úvah plyne, že v tom kterém případě správně rozhodnout o upuštění, prominutí či nevymáhání dluhu je odvislé od posouzení všech relevantních informací, které je nutné mít k dispozici. Praxe bývá taková, že to v řadě případů nemusí být dost dobře možné, pak ovšem není namístě reagovat „nevymáháním“, nýbrž spíše naopak (nepředvídatel-

nost majetkových poměrů dlužníka má být nazírána spíše jako pravděpodobnost budoucí solventnosti).

Z dodaných materiálů, resp. z důvodové zprávy k 6. zasedání zastupitelstva města Liberec, které se konalo 25. 6. 2009 a na kterém bylo přijato předmětné usnesení 122/09 vyplývá, že jak prominutí, tak též i upuštění od vymáhání pohledávek bylo podloženo následujícími důvody.

Konkrétně je uvedeno, že:

- 1) jedná se o pohledávky za zemřelými osobami, které zanechaly majetek nepatrné hodnoty nebo majetek žádný,
- 2) město nemá dostatek relevantních důkazů pro úspěšné soudní vymáhání dluhu,
- 3) dlužníky jsou osoby bez příjmů a majetku,
- 4) úspěšnost prováděných exekucí je nízká,
- 5) vymáhání přináší městu značné náklady nejen administrativní, ale též náklady právního zastoupení, náklady exekuce apod.

Vydeme-li z toho, že město Liberec pečlivě zjišťuje situaci každého dlužníka, pak vzhledem k výše uvedeným teoretickým východiskům a zaslaným materiálům je možné považovat usnesení č. 122/2009 za souladné se zákonem, neboť v celkovém kontextu podle našeho názoru povinnosti nakládat s majetkem města účelně a hospodárně výslovně neodporuje.

Jistou výhradu lze mít k bodu ad 3), kde jde o – jak vpředu naznačeno – de iure momentální a přechodnou záležitost, a ad 4), kde jde o statistické zobecnění.

V ideálním případě by mělo být přímo v usnesení zastupitelstva či v jeho příloze výslovně odůvodněno prominutí každé jednotlivé pohledávky či upuštění od jejího vymáhání, aby bylo vždy jednoznačně osvědčeno, že byly prověřeny veškeré okolnosti konkrétního případu, zejména majetkové poměry dlužníka, a na základě těchto zjištění dospělo zastupitelstvo k závěru, že upuštění od vymáhání pohledávky či její prominutí je z uvedeného důvodu legitimní, a nejde tedy o exces, který by v krajním případě mohl vést až k (částečné) neplatnosti usnesení zastupitelstva. Byť v zaslaném usnesení jsou tyto důvody vymezeny jen hromadě a obecně, je usnesení zastupitelstva v pořádku za předpokladu, že byly důvody pro prominutí pohledávek či upuštění od jejich vymáhání v každém případě pečlivě prověřeny, jak uvádíme výše.

Má-li mít město a jeho zastupitelé pádný argument k „hromadnému dlužnickému pardonu“, pak by před rozhodnutím o „nevymáhání“, „upuštění“ či „prominutí“, mohly být všechny problematické pohledávky nabídnuty k úplatnému postoupení (tedy v případě, že o ně nikdo neprojeví zájem).

K danému dále pro úplnost dodáváme, že k platnosti usnesení zastupitelstva obce je dle ustanovení § 87 zákona o obcích třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce.

II. Soukromoprávní pohled a související otázky

K náležitostem prominutí dluhu

Veškerá právní jednání či potenciální právní jednání učiněná před 1. 1. 2014 je třeba posuzovat výhradně podle tehdy platných a účinných předpisů, jak vyplývá z přechodných ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále také jen „nový občanský zákoník“ či „NOZ“):

§ 3028

(1) Tímto zákonem se řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti.

...

(3) Není-li dále stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy. To nebrání ujednání stran, že se tato jejich práva a povinnosti budou řídit tímto zákonem ode dne nabytí jeho účinnosti.

Podle dříve platného občanského zákoníku (zákon č. 40/1964 Sb., v posledním účinném znění) platilo:

§ 574

(1) Věřitel se může s dlužníkem dohodnout, že se vzdává svého práva nebo že dluh promíjí; tato dohoda musí být uzavřena písemně.

K prominutí dluhu tedy nemohlo dojít jinak než uzavřením písemné dohody, podepsané oběma smluvními stranami či jejich zástupci. Bez uzavření takové dohody vůbec nebylo možné uvažovat o tom, že k zániku dluhu jeho prominutím (před 1. 1. 2014) došlo.

Z výše citovaných přechodných ustanovení nového občanského zákoníku přitom současně plyne, že nabytím účinnosti NOZ nedošlo ke zhojení vad takových prominutí dluhu, u nichž nebyla dodržena předepsaná forma. Naopak, platnost právních jednání se posuzuje podle předpisů účinných v době, kdy měla být tato právní jednání učiněna.

V současnosti platný občanský zákoník i nadále zachovává koncepci prominutí dluhu jako dohody – dvoustranného právního aktu. Zároveň ale přinesl dvě podstatné změny:

- 1) Tato dohoda nemá žádnou předepsanou formu. Může být učiněna i ústně nebo konkludentně (nevýslovně, činem);
- 2) Stanovuje se vyvratitelná domněnka souhlasu dlužníka s prominutím dluhu.

Konkrétně § 1995 NOZ uvádí:

(1) Promine-li věřitel dlužníku dluh, má se za to, že dlužník s prominutím dluhu souhlasí, pokud neprojevil bez zbytečného odkladu nesouhlas výslovně nebo plněním dluhu.

Blíže k tomuto ustanovení např. komentář nakladatelství C. H. Beck:

„Prominutí ze strany věřitele může být učiněno v zásadě jakýmkoliv dostatečně určitým a srozumitelným prohlášením, učiněným navíc v jakékoliv formě. Zákon z předchozí úpravy nepřebírá povinnou písemnou formu. Dle převažujícího výkladu je ale třeba nejen na změny, ale i zrušení závazku aplikovat § 564, ze kterého v určitých případech požadavek kvalifikované formy vyplývá.

Obecně může být prohlášení věřitele buď výslovné, anebo i konkludentní, včetně způsobů upravených v odstavci 2. Musí jít ale vždy o úkon hmotněprávní, který směřuje k prominutí dluhu jako součásti obligace. Např. zpětvzetí žaloby či jiný procesněprávní úkon takové účinky sám o sobě nemá.“

[Hulmák, M. a kol.: *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 1167]

Počínaje 1. 1. 2014 by tak mohlo k platnému prominutí dluhu dojít i jednostranným prohlášením města v jakékoliv formě. Podstatné ovšem v této souvislosti je, že takové prohlášení musí být právním jednáním přiřitatelným městu, tedy projevem vůle zástupce města navenek. Právním jednáním není přijetí usnesení zastupitelstva. Usnesením zastupitelstva se pouze vytvoří „vůle obce“, která musí být teprve navenek projevona, aby vzniklo právní jednání přiřitatelné obci (přesněji je hovořit o tom, že usnesení zastupitelstva města je v zákonem stanovených případech nezbytným předpokladem platnosti posléze učiněného právního jednání za obec, srov. § 41 zákona o obcích). Obec přitom navenek zastupuje starosta (§ 103 odst. 1 zákona o obcích), při splnění dalších podmínek pak i jiné osoby (místostarosta, zaměstnanci obecního úřadu pověřeni k tomu organizačním řádem, advokát na základě plné moci ad.) Prominutí dluhu má vůči dlužníkovi účinky teprve v okamžiku, kdy se dostane projev vůle osoby, která je oprávněna obec zastupovat, do právní sféry dlužníka.

I pro usnesení zastupitelstva by měl být použitelný rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. prosince 1997, sp. zn. 1 Odon 88/97, ve kterém tento soud vyjádřil tak, že valná hromada obchodní společnosti není orgánem, který by za ni činil právní úkony. Viz např. shrnutí v článku *„Právní povaha úkonů spojených s valnou hromadou“*, dostupném online na adrese: <http://pravniradce.ihned.cz/c1-20014320-pravni-povaha-ukonu-spojnych-s-valnou-hromadou>:

„Jak Nejvyšší soud ČR zdůraznil již v rozhodnutí ze dne 17. prosince 1997, sp. zn. 1 Odon 88/97, valná hromada není orgánem způsobilým činit jménem akciové společnosti právní úkony. Na valné hromadě se pouze utváří vůle společnosti ohledně záležitostí společnosti spadajících do působnosti valné hromady. Na základě tohoto závěru Nejvyšší soud ČR vyslovil v tomtéž rozhodnutí kategorické stanovisko, podle něhož usnesení valné hromady nelze po-

važovat za právní úkon. Tím vytyčil směr následující rozhodovací praxe a prakticky uzavřel další odborné diskuse na toto téma.“

Stejně tak, jako na základě usnesení valné hromady obchodní společnosti teprve jednatel či jiný statutární orgán nebo pověřená osoba činí právní jednání za společnost, tak starosta či jiná oprávněná osoba na základě usnesení zastupitelstva teprve činí právní jednání za obec. Na základě samotného usnesení zastupitelstva tedy k prominutí dluhu dojít nemůže.

Od 1. 1. 2014 k prominutí dluhu městem postačí, pokud je toto jakýmkoliv způsobem oznámeno dlužníkovi osobou, která je oprávněna za město jednat, z tohoto právního jednání je jednoznačně zřejmé, jaký dluh věřitel promíjí, a toto prominutí dluhu bylo schváleno předchozím usnesením zastupitelstva města. Pokud k takovému oznámení v konkrétním případě došlo, dluh byl prominut (dtto příslušenství dluhu); ohledně formy oznámení: nový občanský zákoník klade důraz na tzv. bezformální projevy, tj. není bezpodmínečně nutné trvat na vyjádření právního jednání v listinné podobě, veřejné listině atp.

Před 1. 1. 2014 mohlo k prominutí dluhu dojít pouze písemnou dohodou mezi dlužníkem a věřitelem. Přitom podle § 46 odst. 2 občanského zákoníku platilo: *„Pro uzavření smlouvy písemnou formou stačí, dojde-li k písemnému návrhu a k jeho písemnému přijetí. Jde-li o smlouvu o převodu nemovitosti, musí být projevy účastníků na téže listině.“* K platnému prominutí dluhu (příslušenství dluhu) tak mohlo dojít i v těch případech, kdy dlužník městu zaslal písemný návrh dohody o prominutí dluhu (tedy v praxi zřejmě žádost, obsahující nezbytné náležitosti dohody, tj. označení smluvních stran a přesnou specifikaci dluhu, který má být prominut) a osoba oprávněná za město jednat na podkladě usnesení zastupitelstva města, kterým bylo prominutí tohoto dluhu schváleno, žádost kladně písemně vyřídila, tedy projevila vůli města návrh dlužníka akceptovat.

Nastala-li některá z výše popsaných situací (v praxi půjde o odpovědi na žádosti dlužníků), k prominutí dluhu (příslušenství dluhu) došlo.

Z Vámi zasláné žádosti o stanovisko vyplývá, že usnesení zastupitelstva z roku 2009 je stále platné (nezrušené), a lze na jeho základě dluhy promíjet a navrhopvat zastavení exekučních řízení (přesněji řečeno, obecně je dokonce povinností příslušného orgánu města /odboru magistrátu/ usnesení zastupitelstva realizovat. V případě, že ovšem v mezidobí mezi přijetím usnesení zastupitelstva a učiněním právního jednání za město nastaly nové okolnosti nebo vyšly najevo skutečnosti, o nichž zastupitelé nevěděli, a které by mohly vést k jinému usnesení zastupitelstva, bylo by za takové situace naopak nanejvýš žádoucí s realizací usnesení zastupitelstva vyčkat a předložit mu věc k novému rozhodnutí. I v tomto případě, kdy usnesení zastupitelstva bylo přijato již v roce 2009, bude dle našeho názoru na místě opětovně přezkoumat důvody pro prominutí pohledávek, resp. upuštění od jejich vymáhání, a zjištěné skutečnosti předložit zastupitelstvu spolu s návrhem usnesení).

Přitom je třeba striktně rozlišovat, jak to ostatně zasláné usnesení zastupitelstva činí, a jak zmiňuje také výše citovaný komentář, prominutí dluhu, coby hmotněprávní jednání, které je právním důvodem zániku dluhu, a upuštění od vymáhání dluhu, např. návrhem na zastavení

exekuce, coby procesního úkonu, na základě kterého dluh nezaniká, pouze se navrhuje zastavení příslušného řízení. Návrh na zastavení exekuce nelze v žádném případě bez dalšího vykládat jako prominutí dluhu.

Vaši otázku uvedenou v písm. b) lze tedy zodpovědět tak, že na základě usnesení zastupitelstva č. 122/2009 lze upustit od vymáhání pohledávek v usnesení uvedených a přistoupit k prominutí příslušenství těchto pohledávek. Tento závěr však nemá žádnou souvislost s přijetím nového občanského zákoníku. Důsledkem přijetí nového občanského zákoníku je pouze to, že k prominutí dluhu již není třeba písemná dohoda podepsaná věřitelem a dlužníkem.

K dalším otázkám

Otázku uvedenou v písm. c) lze zodpovědět tak, že uvedená skutečnost na právní posouzení situace žádný vliv nemá, vyjma situace, kdy by na základě písemné žádosti a písemné odpovědi na ni došlo k uzavření písemné dohody o prominutí dluhu, která byla nutná před 1. 1. 2014 (viz výše).

Ad. d) Návrhy na zastavení vymáhání příslušenství pohledávky byly částečnou realizací usnesení zastupitelstva a z tohoto pohledu byly v pořádku.

K exekucím lze na okraj poznamenat, že přes to, že podle § 89 exekučního řádu, platí: *„Dohde-li k zastavení exekuce, hradí náklady exekuce a náklady účastníků ten, který zastavení zavinil. V případě zastavení exekuce pro nemajetnost povinného hradí paušálně určené či účelně vynaložené výdaje exekutorovi oprávněný;“* Ústavní soud vyložil: *„...jen v situaci, kdy k objektivní skutkové okolnosti zastavení exekuce z důvodů nedostatku majetku povinného přistoupí i konkretizované okolnosti subjektivní povahy (procesní zavinění oprávněného), může být uložena povinnost náhrady nákladů řízení oprávněnému; procesní zavinění oprávněného nelze ale bez dalšího založit pouze na jeho dispozičním úkonu - návrhu na nařízení exekuce;“* (nález ÚS ze dne 16. 12. 2010, sp. zn. I. ÚS 1413/10). Z hlediska zásady hospodárného nakládání s obecním majetkem může být v případech, kdy město od vymáhání upouští z důvodu nemajetnost dlužníka, vhodné, aby vyčkalo, zda i v exekučním řízení vyjde najevo, že dlužník nemá žádný postižitelný majetek a příjmy a vedení exekuce by bylo zjevně neúčelné, a teprve po té navrhlo zastavení exekuce s tímto odůvodněním, neboť tak ušetří na nákladech exekučního řízení.

Ad e) Ohledně daní a účetnictví doporučujeme nejvhodnější postup konzultovat s experty na tuto problematiku. Účetní odpis pohledávky je obecně otázkou uvážení účetní jednotky, nakolik je reálné pohledávku vydobýt. Z tohoto pohledu mohlo být provedení odpisů v pořádku. Daňovým nákladem však takový odpis bude pouze za splnění podmínek uvedených v § 24 odst. 2 písm. y) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Tam, kde exekuční řízení stále běží, popř. pohledávka exekučně vymáhána nebyla, ačkoliv stále existuje, v zásadě o daňově uznatelný odpis nejde.

III. Doporučení dalšího postupu

Vzhledem k dosavadní právní nejistotě Magistrátu města Liberec, ze které plynul i nejednotný přístup k jednotlivým dlužníkům a vzhledem k tomu, že předmětné usnesení zastupitelstva bylo přijato již v roce 2009, může být vhodné předložit věc opět zastupitelstvu, aby toto usnesení buď potvrdilo, nebo jej novým usnesením změnilo. V případném novém usnesení by pak bylo na místě pro pořádek a z důvodu předejití dalším nesrovnalostem popsat konkrétní kroky, které mají být učiněny, kdo je má učinit a v jakých termínech.

Pokud nové usnesení nebude přijato, (resp. striktně vzato, dokud nebude přijato), mělo by být realizováno usnesení č. 122/2009, a to nejlépe tak, že bude opětovně přezkoumána situace na straně dlužníků a nezměnila-li si situace od doby rozhodnutí ve prospěch vymožitelnosti příslušného dluhu, bude jim následně písemně oznámeno prominutí příslušenství dluhu, a dále bude ze strany města navrženo zastavení veškerých exekučních či vykonávacích řízení a budou vzaty zpět případné podané žaloby či návrhy na vydání platebního rozkazu, přičemž nebudou nadále činěny žádné další kroky k vymožení předmětných dluhů (vše pouze ve vztahu k pohledávkám a příslušenstvím pohledávek, na něž se usnesení zastupitelstva vztahuje a kde bude osvědčeno, že další vymáhání by bylo zcela očividně bezúspěšné). Kde naopak vymáhání „přineslo své ovoce“, musí být předložen návrh na změnu usnesení zastupitelstva č. 122/2009.

V neposlední řadě si dovoluujeme upozornit, že ve vztahu k povinnosti vymáhat pohledávky by mohlo město zvážit efektivnější využití institutu „uznání dluhu“.

* * * *

Poznámka: Závěrem zdůrazňujeme, že podané odborné vyjádření vychází z odborných znalostí a z právního přesvědčení zpracovatele, nejde však nikterak o stanovisko závazné, a to i s ohledem na to, že interpretace předmětných právních norem není vždy jednotná a vývoj judikatury i doktrinárních názorů není ukončen. Rozhodnutí o konkrétní realizaci předmětných právních norem zůstává proto plně v odpovědnosti objednatele, přičemž respektujeme, že ne vždy a všemi musí být zde vyslovené právní názory sdíleny.

V Pardubicích dne 30. května 2016

Za KVB advokátní kancelář s.r.o.
Mgr. Ludvík Matoušek, vedoucí advokát

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

JUDr. Alexandr Šoljak

U Soudu 363/10, Liberec 2

Tel.: 485 252 150, 702 287 597

e-mail: ak-sekretariat@spolak.cz

ID datové schránky: zmh7ix

**Statutární město Liberec
K rukám pana Kalouse**

**nám. Dr. E. Beneše 1/1
460 59 LIBEREC 1**

Vážený pane magistře,

na základě Vaší žádosti a Vaší návštěvy v mé kanceláři jsem se snažil Vám vysvětlit problematiku pohledávek z titulu dlužného nájemného z nájmu bytů a nebytových prostor, které existovali před 31.12.2009.

Tyto pohledávky jsem dlouhodobě vymáhal pro Statutární město Liberec (SML), kdy jsem město zastupoval na základě uzavřené smlouvy o poskytování právní pomoci jednak SML od roku 1992 a nebo přímo pak jednotlivé správce majetku Města Liberce (Realbyt, Lemü, Loreta, Lada Martimex a další). Pohledávky byly pravidelně vymáhány tak, že byly podávány žaloby u Okresního soudu v Liberci případně jiných soudů a žaloby směřovaly jednak k úhradě dluhů z titulu nájemného a k úhradě příslušenství s tím spojeného, dále k úhradě vyúčtování služeb a část žalob směřovala na přivolení k výpovědi z nájmu bytu nejčastěji dle § 711 odst. 1 písm. d) OZ nebo na vyklizení bytu neoprávněnými uživateli.

Postupně docházelo ke snižování počtu bytů ve vlastnictví SML a snižování počtu jednotlivých správců. V podstatě posledním správcem byla firma Realbyt s.r.o. Od této firmy jsem dostával podkladové materiály k vymáhání jednotlivých pohledávek.

V roce 2006 pak bylo zjištěno, že nebyly vymáhány pohledávky vůči všem dlužníkům, případně byly vymáhány jen některé části pohledávek tak, jak mi jednotlivé případy byly předávány. Proto bylo rozhodnuto zahájit řešení celé problematiky komplexně, tedy vymáhání všech dluhů bez ohledu na předchozí soudní řízení. Při této příležitosti bylo zjištěno, že u některých dlužníků pohledávky nebyly dlouhodobě předávány k vymáhání. Navíc také bylo zjištěno, že nejsou k dispozici veškeré potřebné doklady, které bylo třeba předkládat soudům v souvislosti s vymáháním jednotlivých pohledávek.

V letech 2000 – 2009 pak docházelo k masivnímu prodeji domů SML, kdy však nebyla zajištěna dostatečná provázanost mezi prodejem domu a vymáháním pohledávek z titulu dluhů vůči jednotlivým dlužníkům - nájemcům. Podkladové materiály bylo velmi obtížné získat, neboť s domem se předal i pasport domu.

Počátkem roku 2009 mi oznámil předchozí právník Magistrátu města Liberce a bytového výboru JUDr. Tomáš Malý, že vymáhání je velmi obtížné z důvodu velmi špatného

JUDr. Alexandr Šoljak, advokát – ČAK č. 01958

a náročného dohledávání podkladových materiálů, a proto bylo rozhodnuto o odpisu pohledávek.

Ve smyslu zákona o obcích pak JUDr. Malý prostřednictvím gesční náměstkyně Naděždy Josífkové předložil Radě města souhrn všech pohledávek s rozdělením do 20.000,-Kč a nad 20.000,-Kč, a pohledávky do 20.000,-Kč pak byly Radou města Liberce odepsány, resp. bylo rozhodnuto o prominutí těchto pohledávek z důvodu úmrtí dlužníků či nevymahatelnosti a bylo také rozhodnuto o účetním odpisu těchto pohledávek. Tato skutečnost mi byla oznámena a skutečnosti jsem oznámil exekutorce JUDr. Soně Karasové, která případy vedené v rámci exekuce zastavila.

Toto rozhodnutí rady bylo předloženo zasedání zastupitelstva SML, které pak svým **usnesením č. 129/09 ze dne 25.06.2009 rozhodlo o upuštění od vymáhání pohledávek a účetním odpisu pohledávek včetně příslušenství nad 20.000,-Kč.**

Bylo schváleno prominutí pohledávek vyšších než 20.000,-Kč z důvodu úmrtí či nevymahatelnosti a jejich účetní odpis dle seznamu, který tvořil přílohu č. 1 důvodové zprávy, v celkové výši 1.287.517,-Kč.

Usnesením č. 122/09 pak pod bodem 2. schválilo Zastupitelstvo města po projednání upuštění od vymáhání pohledávek vzniklých před 31.12.2005, specifikovaných v příloze č. 2 důvodové zprávy. Současně bylo uloženo vedoucí odboru sociálních a zdravotních služeb, aby mne o této skutečnosti informovala. Další úkony ze strany SML v této souvislosti již činěny nebyly. V daném období mělo správně být jednáno s každým z dlužníků a měla s ním být uzavřena dohoda o prominutí dluhu. Nepředpokládám však, že by takovéto dohody byly uzavřeny, pouze jsem byl informován o rozhodnutí č. 122/09.

Město Liberec tedy v tomto případě nepostupovalo zcela v souladu s platnou právní úpravou, neboť neúčiniло veškeré potřebné kroky k vymožení pohledávek a pouze rozhodlo o upuštění od vymáhání. Upuštění od vymáhání však v žádném případě neznamená zánik pohledávky. Pohledávka dále existuje a mělo být jednáno s dlužníky o prominutí dluhu, o čemž měla být uzavřena příslušná dohoda.

Fakticky však nastala situace, že pohledávky do roku 2005 se již dále nevymáhaly, a pouze v případech, kdy se exekutorovi podařilo získat část finančních prostředků, byly prostředky zaslány na účet SML. Ve většině případů se však jednalo o dlužníky, kteří pro svou sociální situaci nebyli schopni dluhy uhradit. Tedy postupně dochází k ukončování exekucí z důvodu nemajetnosti dlužníků nebo i jejich úmrtí. Exekuce dále evidují a postupně ukončují.

Vycházím ze základní zásady a z opakovaných rozhodnutí soudů, že příslušenství následuje právní režim vlastní pohledávky a tedy ze skutečnosti, že město upustilo od vymáhání a upustilo i od vymáhání příslušenství pohledávek. Postup nebyl správný, avšak nyní již jej nelze napravit.

Nebylo postupováno správně, neboť měla být učiněna nabídka dlužníku, o prominutí dluhu mělo být realizováno včasné jednání, což se nestalo. Současný občanský zákoník, kterým je třeba řídit aktuální právní vztahy, hovoří, že přijetí nabídky na prominutí dluhu musí být projednáno v přiměřené době. Pokud dojde k rozhodnutí usnesením, jsou orgány Magistrátu města Liberce povinny se jím řídit. Zřejmě nejvhodnějším řešením by ve smyslu

zákona o obcích mělo být schválení prominutí jednotlivých konkrétních pohledávek. Jako nejvhodnější řešení pak vidím s odkazem na rozhodnutí č. 122/09 vždy konkrétní schválení dohody o prominutí dluhu nebo prominutí příslušenství. Dle mého názoru nelze bez dokončení procesu prominutí konkrétních dluhů nebo příslušenství tyto dluhy odepsat do ztrát.

Musím upozornit, že ve většině případů exekuce probíhají, avšak úspěšnost vymáhání pohledávek je velmi nízká. Ve většině případů dochází k odpisu pohledávek z titulu nedobytnosti nebo z titulu úmrtí dlužníka, většinou dlužníci jsou pak zcela bez majetku.

Pokud tedy jednotlivý konkrétní dlužník požádá o prominutí dluhu, pak se jedná o zvláštní situaci, kdy prominutí dluhu bude realizováno podle jiného rozhodnutí než podle rozhodnutí z roku 2015, ale rozhodnutí z roku 2009 a jedná se tedy o jinou závažnou okolnost, která bude opravňovat k uzavření dohody o prominutí dluhu, respektive příslušenství.

Prosím především tyto dohody doručit do mé kanceláře po jejich uzavření, abych na základě této skutečnosti mohl dále jednat s exekutorem, neboť exekutor musí mít k dispozici podklad, proč došlo k ukončení exekučního řízení nebo k prominutí příslušenství pohledávky.

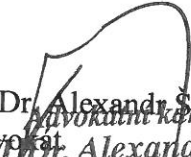
Předpokládám, že se bude jednat o několik málo případů, neboť v posledním období mne navštívilo několik takovýchto dlužníků a každého jsem upozornil, že nejsem oprávněn promíjet dluhy ani příslušenství a že jsem povinen respektovat rozhodnutí Magistrátu města Liberce.

Pokud dojde k uzavření jakékoliv konkrétní dohody s dlužníkem, prosím o doručení této dohody do mé kanceláře, abych mohl problematiku ukončit v souvislosti s jednáním exekutora, kterého budu nucen na tuto dohodu upozornit, a exekutor rozhodne o zastavení řízení a jeho rozhodnutí bude obsahovat také povinnost k úhradě nákladů řízení. Poté provedu vyúčtování konkrétního případu a tím by mohl být případ uzavřen.

Jsem však nucen konstatovat, že tento postup není zcela v souladu s platnou právní úpravou.

Děkuji a jsem s pozdravem.

V Liberci dne 23.05.2016

JUDr. Alexandr Šoljak
advokát
JUDr. Alexandr Šoljak
U Soudu 363/10, 460 01 Liberec 2
tel: 485 252 150, fax 485 252 155
e-mail: soljak@spoljak.cz, ČAK – 1958